

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET DODOJA protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 53587/17)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (kazneni aspekt) i članak 6. stavak 3. točka (d) • Pošteno suđenje • Podnositelj zahtjeva osuđen je za teže kazneno djelo i izrečena mu je teža kazna na temelju neprovjerenog inkriminirajućeg iskaza svjedoka koji je imao značajnu težinu • Nedostatni uravnotežujući čimbenici koji bi nadoknadili teškoće uzrokovane obrani • Opća načela o prihvaćanju neprovjerenih inkriminirajućih iskaza svjedoka u kaznenom postupku primjenjiva su u predmetima u kojima se prigovor o ishodu postupka odnosi na činjenične okolnosti relevantne za konačnu težinu kazne

STRASBOURG

24. lipnja 2021.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Dodoja protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Ksenija Turković,

Krzysztof Wojtyczek,

Alena Poláčková,

Gilberto Felici,

Erik Wennerström,

Ioannis Ktistakis, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 53587/17) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Siniša Dodoja („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 14. srpnja 2017.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o prigovoru u pogledu prava podnositelja zahtjeva da ispita svjedoke, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 1. lipnja 2021.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na prigovor podnositelja zahtjeva da je bio osuđen na veću kaznu zbog iskaza koji je policiji dao njegov suoptuženik, koji je u međuvremenu pobjegao i sudilo mu se u odsutnosti.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjev rođen je 1963. godine i živi u Splitu. Zastupao ga je g. Lj. Pavasović Visković, odvjetnik iz Zagreba.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

5. Godine 2004. i 2005. policija je provodila kriminalističko istraživanje više osoba zbog sumnje da se bave kupnjom i prodajom heroina. Provodila je posebne izvidne mjere protiv nekih osumnjičenika, koje su uključivale nadziranje njihovih telefonskih razgovora i korištenje prikrivenih istražitelja.

6. Nakon što je policija privela izvjesnog S.B.-a, dana 18. listopada 2005., u nazočnosti svojeg odvjetnika, priznao je da je sudjelovao u organizaciji prodaje droge. Policiji je rekao da je tijekom 2004. i 2005. godine, otprilike jednom ili dva puta mjesečno, kupovao heroin od izvjesnog V.N.-a u Srbiji,

prenosio ga u Hrvatsku i prodavao podnositelju zahtjeva, koji ga je zatim preprodavao na području Splita.

7. Dana 18. listopada 2005. policija je podnijela kaznenu prijavu Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu: „Državno odvjetništvo”) protiv šesnaest osoba, među kojima i protiv podnositelja zahtjeva, V.N.-a i S.B.-a, zbog kaznenog djela zlouporabe opojnih droga.

8. Istoga dana Državno odvjetništvo zatražilo je od Županijskog suda u Zagrebu provođenje istrage protiv tih osoba. Istražni sudac ispitao je S.B.-a, koji je odbio iznijeti obranu i izjavio je da ostaje pri iskazu kojeg je dao policiji u prisustvu svojeg odvjetnika.

9. Dana 19. listopada 2005. istražni sudac ispitao je podnositelja zahtjeva, koji je odbio iznijeti svoju obranu.

10. Istoga dana istražni sudac donio je rješenje o provođenju istrage te o pritvoru protiv podnositelja zahtjeva, S.B.-a i dvanaest drugih osoba.

11. Dana 12. travnja 2006. Državno odvjetništvo podiglo je optužnicu protiv S.B.-a, V.N.-a, podnositelja zahtjeva i još dvanaest osoba zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo zlouporabe opojnih droga.

12. Na raspravi održanoj 18. travnja 2008., na poziv raspravnog suda da se izjasni o krivnji, S.B. je izjavio da se ne smatra krivim za optužbe koje su mu stavljene na teret. Odvjetnik S.B.-a također se usprotivio čitanju njegova iskaza policiji, tvrdeći da je nedopušten.

13. Dana 16. listopada 2008. S.B.-u je ukinut pritvor jer je istekao najdulji rok trajanja pritvora. U konačnici je napustio zemlju. Dva dana kasnije, pritvor je iz istog razloga ukinut i podnositelju zahtjeva.

14. Dana 16. ožujka 2010. raspravni sud zaključio je da je S.B. pobjegao i odlučio je da će mu se suditi u odsutnosti.

15. Na raspravi od 26. listopada 2010. podnositelj je iznio svoju obranu. Priznao je da ga je u rujnu 2005. kontaktirao S.B. radi prodaje heroina na ilegalnom tržištu droga. Pomogao je S.B.-u da proda tri kilograma heroina prijatelju, jamčeći za uplatu S.B.-u. Nakon toga je sud pročitao iskaz S.B.-a dan policiji.

16. Presudom Županijskog suda u Zagrebu od 2. studenoga 2010. podnositelj je proglašen krivim za počinjenje kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. stavaka 2. i 3. Kaznenog zakona i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od osam godina. Mjerodavni dijelovi presude glase kako slijedi:

„... Na kraju dokaznog postupka ... [podnositelj zahtjeva i V.N.] su ispitani ... dok je obrana I. optuženog S.B. sa zapisnika od 18. i 19. listopada 2005. godine, pročitana ...

... [sud] je kao nevažne odbio dokazne prijedloge [branitelja podnositelja zahtjeva] koji je predložio da se od PU zagrebačke zatraže snimljeni telefonski razgovori između S.B.-a i [podnositelja zahtjeva], kao i da se dopuni telekomunikacijsko vještačenje na način da se preko baznih stanica utvrdi gdje se u trenutku tih razgovora nalazio S.B. u

PRESUDA DODOJA protiv HRVATSKE

razdoblju od 15. rujna do 15. listopada 2005. i da li je, i prije toga, kontaktirao [podnositelja zahtjeva]. To iz razloga jer je sud ocijenio da je činjenično stanje, i bez navedenih dokaza, u dovoljnoj mjeri utvrđeno, tako da bi izvođenje tih dokaza dovelo do neopravdanog odugovlačenja kaznenog postupka. ...

[Podnositelj zahtjeva] iskazao je da ne poznaje V.N.-a, nije imao niti njegov broj mobitela. ...

Prilikom uhićenja od S.B.-a i [podnositelja zahtjeva] su oduzeti mobilni telefoni koji su potom od strane vještaka za telekomunikacije pregledani ... Pregledom dolaznih poziva na mobilni telefon ... [podnositelja zahtjeva] registrirano je da ga je dana 4. listopada 2005. godine u 16:11:49¹ sati nazvao V.N. ... Prema tome obrana V.N.-a koji je iskazao kako nikada nije nazvao [podnositelja zahtjeva], nije istinita. Nadalje, pregledom mobilnog telefona S.B.-a, utvrđeno je da je isti u razdoblju od 14. rujna do 06. listopada 2005. godine s [podnositeljem zahtjeva] i V.N.-om učestalo komunicirao, pa je tako između S.B.-a i [podnositelja zahtjeva] registrirano ukupno 27 razgovora ... Analizirajući iskaze S.B.-a, [podnositelja zahtjeva] i V.N.-a, a vezano s tim i onoga što su optuženici međusobno govorili u njihovim telefonskim kontaktima, kako to proizlazi iz sadržaja snimljenih telefonskih razgovora koji su na glavnoj raspravi reproducirani, sud je poklonio vjeru onome što je u svezi inkriminiranog kaznenog djela iskazao S.B..

To prije svega iz razloga jer su i [podnositelj zahtjeva] i V.N. potvrdili jednu bitnu činjenicu koju je naveo S.B., jer su obojica iskazali da su s njim kontaktirali u vezi kupnje droge heroin. Međutim, a kako to proizlazi iz obrane [podnositelja zahtjeva] i V.N.-a, njihova aktivnost u tome je bila ograničena, kako u vremenu njihova djelovanja, navodeći da se radilo samo o jednoj isporuci, tako i njihove uloge u tome koja se, kako to isti tvrde, svela samo na povezivanje S.B.-a s osobom koja mu je u Srbiji nabavila drogu (obrana V.N.-a) odnosno ... s osobom kojoj je u Splitu prodao drogu (prema iskazu [podnositelja zahtjeva]). Ovakve obrane [podnositelja zahtjeva] i V.N.-a su posve neuvjerljive jer se protive općem životnom iskustvu i logici. ...

Tako [podnositelj zahtjeva] navodi da ga je u rujnu 2005. godine nazvao S.B. koji mu je rekao da će doći k njemu u Split kako bi mu prenio poruku od jednog njegovog prijatelja Albanca ... Ovdje se postavlja pitanje razloga zbog čega bi netko, nakon što već preko mobitela kontaktira sa dotičnom osobom, trebao još i dolaziti u Split kako bi mu prenio neku poruku. Osim toga, postavlja se pitanje zbog čega se navodni prijatelj nije izravno obratio [podnositelju zahtjeva] i zašto bi uopće za to angažirao S.B.-a kojega [podnositelj zahtjeva], kako tvrdi, i ne poznaje. Nadalje, iz obrane [podnositelja zahtjeva], koji tvrdi da je on kriv samo za to što je povezo S.B.-a s osobom koja je od njega kupila drogu, proizlazi da je on u to bio daleko više involviran, pa tako, nakon što taj njegov „prijatelj“ utvrđuje da mu je S.B. umjesto heroina prodao paracetamol, [podnositelj zahtjeva] naziva S.B.-a da donese pravi heroin, što ovaj i čini, a nakon što taj „prijatelj“ odbija S.B.-u platiti preostali dio novca za kupljeni heroin, isti od njega traži da mu podmiri taj iznos, jer je on garantirao da će droga biti plaćena, međutim, pri tome [podnositelj zahtjeva] ne navodi niti jedan razlog zbog kojeg je imao potrebu garantirati plaćanje ove droge. Konačno, [podnositelj zahtjeva] je iskazao da je preostalih 20,000 eura, koliko je iznosio dug njegovog prijatelja prema S.B.-u, on dao ..., što je također, u kontekstu onoga što je [podnositelj zahtjeva] iskazao, posve nelogično. ...

Slijedom svega naprijed navedenog, očito je da su [podnositelj zahtjeva] i V.N. nastojali minimalizirati svoje uloge u događaju za koje se terete [za kazneno djelo],

¹ Napomena Ureda zastupnika: U originalu presude omaškom je napisano „4.49 pm, odnosno 16:49 sati“ umjesto „16:11:49 sati“

PRESUDA DODOJA protiv HRVATSKE

isključujući pri tome svoju izravnu umiješanost u ... kupnju droge heroin, a sve u cilju kako bi od sebe otklonili kaznenu odgovornost za djelo za koje se terete. ... S druge strane, ono što iskaz S.B.-a čini posebno uvjerljivim je to što je isti priznao i vlastito sudjelovanje u krijumčarenju opojne droge heroin, pri čemu je okolnosno opisao način na koji je drogu heroin nabavljao u Srbiji te je transportirao u Hrvatsku, u Split, imena osoba koje su u tome sudjelovale, količine droge koje je prevezio kao i razdoblje kroz koje je ovu drogu na taj način isporučivao. ... Sud nije utvrdio da bi S.B., pri činjenici da je i sam sebe teretio, imao bilo kakav razlog neosnovano teretiti [podnositelja zahtjeva] i V.N.-a, a niti su ovi optuženici za to naveli neki određeni razlog.

Vjerodostojnost iskaza S.B.-a proizlazi i iz sadržaja njegovih telefonskih razgovora sa V.N.-om u razdoblju od 15. rujna do 04. listopada 2005. godine ... Ključan je pri tome upravo razgovor ovih optuženika od 24. rujna 2005. godine kojom prilikom V.N., govoreći o drogi, S.B.-u kaže ... 'tamo gdje smo uzeli prijašnju robu'. Dakle, očito se nije radilo o jednoj isporuci droge heroin, kako bi to proizlazilo iz obrana [podnositelja zahtjeva] i [V.N.-a] već kontinuiranoj, višekratnoj nabavi ove droge, kako je to iskazao S.B. ...

Na temelju svih naprijed navedenih dokaza nedvojbeno su S.B., [podnositelj zahtjeva] i V.N.... na temelju prethodnog dogovora, ..., a u cilju stjecanja nepripadne materijalne dobiti iz Republike Srbije u Hrvatsku krijumčarili opojnu drogu heroin na način da je S.B. od V.N.-a ... u Republici Srbiji na dogovorenom mjestu preuzimao drogu heroin u svoj automobil, te je ovu drogu prevezio ... do mjesta Klis nedaleko Splita, a pri tome su ga u drugom automobilu pratili V.N. i Dolaskom do Klisa S.B. je telefonski kontaktirao [podnositelja zahtjeva] i dogovarao vrijeme i mjesto preuzimanja droge heroin, koji je nakon toga ovu drogu iz automobila S.B.-a prebacivao u svoj automobil, a kupljenu drogu je plaćao V.N.-u ..., te je dalje prodavao na ilegalnom narko tržištu u Splitu. Na ovaj način su optuženici jednom do dva puta mjesečno poduzimali prijevoz opojne droge heroin, a prevozilo se između dva do tri kilograma ove droge pri čemu je V.N. ... za svaki izvršeni prijevoz plaćao S.B.-u 500 eura po kilogramu prevezenog heroina.

Obzirom na broj osoba koje su sudjelovale u krijumčarenju opojne droge te razdoblje kroz koje su to činili, S.B., [podnositelj zahtjeva] i V.N. su radi prodaje kupovali, prodavali i prenosili tvar koja je propisom proglašena opojnom drogom, iako nisu imali ovlasti da se bave prometom tih tvari, a kako je djelo počinilo više osoba koje su se radi toga udružile, u njihovu postupanju se ostvaruju objektivna obilježja kaznenog djela zlorabe opojnih droga iz članka 173. stavak 2. i 3. KZ-a. ...

[Podnositelju zahtjeva] otegotno je cijenjena okolnost da je kroz duže razdoblje sudjelovao u kupnji opojne droge heroin, kao i činjenica da je isti ranije višestruko osuđivan, između ostalog i zbog istog kaznenog djela ..."

17. Povodom žalbe, dana 3. travnja 2013. Vrhovni sud Republike Hrvatske promijenio je pravnu kvalifikaciju djela s obzirom na stupanje na snagu novog Kaznenog zakona, koji je bio blaži za podnositelja. Podnositelj je ponovno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam godina i izrečena mu je sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„... [P]rvostupanjski je sud pomno analizirao i pravilno ocijenio i iskaz kojega je optuženi S. B. dao prilikom prvog ispitivanja pred [policijom], kod kojeg iskaza je ostao i prilikom ispitivanja pred istražnim sucem, i obrane [podnositelja zahtjeva i V.N.-a] u kojima oni priznaju samo određeno posredovanje u kupoprodaji droge ... Prilikom ocjene ovih iskaza prvostupanjski je sud imao na umu i cijenio i druge dokaze –

PRESUDA DODOJA protiv HRVATSKE

prvenstveno sadržaj snimljenih telefonskih razgovora između S.B.-a i V.N.-a., kao i podatke o utvrđenim telefonskim kontaktima S.B.-a i [podnositelja zahtjeva], za koje dokaze je [prvostupanjski sud] ispravno našao da potvrđuju iskaz S.B.-a i u dijelu u kojem se odnosi na radnje ovih optuženika opisane pod točkom 7. izreke prvostupanjske presude – ali i druge dokaze koji su sukladni iskazu S.B.-a i u preostalim dijelovima. Pritom je nedvojbeno da je S.B. u tom iskazu prije svega opisivao vlastita postupanja koja očigledno predstavljaju iskrena priznanja počinjenja radnji više teških kaznenih djela, pri čemu je on iskazivao i o aktivnostima drugih supočinitelja u pojedinima od tih radnji, ne umanjujući svoju kaznenu odgovornost. Njegov iskaz je, suprotno tvrdnjama [podnositelja zahtjeva], detaljan, konzistentan i logičan, a u njegovim bitnim elementima proturječe mu samo obrane pojedinih suoptuženika, koje su, međutim, proturječne i neuvjerljive.

Tako su neživotni i nelogični dijelovi obrane [podnositelja zahtjeva] o njegovom nazivanju S.B.-a nakon što mu je prijatelj koji je navodno od ovoga kupio drogu rekao da mu je S.B. prodao paracetamol umjesto heroina i traženju od S.B.-a da donese heroin, jednako kao što je nelogično i navodno kasnije traženje S. B.-a da mu upravo [podnositelj zahtjeva] plati preostali dio cijene za heroin u čijoj prodaji bi ovaj kako tvrdi, samo posredovao. Osim toga, potpuno je nejasan i navod [podnositelja zahtjeva] da je on preostalih 20.000,00 EUR-a dao svom prijatelju, a ne S. B.-u, kada se ima na umu da je [podnositelj zahtjeva] porekao da bi on kupio heroin od S.B.-a ...

Obrana S. B.-a u dijelu u kojem je on naveo da su ga prilikom prijevoza heroina u Hrvatsku pratili V. N. i još jedan Albanac potvrđena je i dijelom iskaza [podnositelja zahtjeva] koji je naveo da su prilikom dolaska S.B.-a s heroinom u Split s njim bile i dvije osobe albanske nacionalnosti, a dokaz telefonskog kontakta V. N.-a i [podnositelja zahtjeva] je ... [nalaz vještaka za telekomunikacije] ..., a time su opovrgnute obrane [podnositelja zahtjeva i V.N.-a] da se ne poznaju i da među njima nije bilo nikakvog telefonskog kontakta.

Konačno, i vremensko razdoblje u kojem su počinjene radnje opisane pod točkom 7. izreke prvostupanjske presude jasno proizlazi iz iskaza S. B.-a, koji je naveo da ga je V. N. ... posjetio i ponudio mu posao prijevoza heroina nakon ... 8. srpnja 2004. Stoga je očigledno da određenje listopada 2004. kao početka počinjenja kaznenog djela iz točke 7. izreke pobijane presude ni u kojem slučaju ne predstavlja proširenje inkriminiranog razdoblja na štetu optuženika.

[Podnositelj zahtjeva] također navodi da telekomunikacijsko vještačenje opovrgava pojedine navode S. B.-a te da je prvostupanjski sud neosnovano odbio prijedlog obrane za dopunu telekomunikacijskog vještačenja, jer bi se istom ,moglo postići to da se do u detalje provjeri S.B.-ov iskaz'. Ukazuje da iz podataka o baznim stanicama na koje je mobitel S.B.-a u inkriminiranom razdoblju bio spojen proizlazi da je S.B. ,u periodu od dvadeset dana (...) boravio u Splitu ukupno sedam dana i svih tih sedam dana kontaktirao s [podnositeljem zahtjeva] te zaključuje ,da S.B. u svom iskazu laže i da sa [podnositeljem zahtjeva] u tom periodu ima puno više [interakcije] no što priznaje'. ...

Međutim, podaci na potrebu čijeg pribavljanja i njihovog telekomunikacijskog vještačenja ne bi, kako to [podnositelj zahtjeva] pogrešno tvrdi u žalbi, pridonijeli boljoj ocjeni iskaza S. B.-a u onom dijelu u kojem on proturječi obrani [podnositelja zahtjeva]. Naime, već iz do sada provedenih dokaza, pa i iz same obrane [podnositelja zahtjeva], nesporno proizlazi da je S.B. povremeno dolazio na područje Splita, gdje je mobitelom komunicirao, a i nalazio se [podnositeljem zahtjeva], pri čemu ovaj drugačije od S.B.-a opisuje sadržaj njihovih razgovora koji se odnose na kupoprodaju droge heroin, poričući da bi on bio kupac te droge i tvrdeći da je samo posredovao u njenoj prodaji

trećoj osobi. Detaljniji podaci o kretanju S. B.-a (i to samo u razdobljima kad je on koristio mobitel, ostvarujući kontakte preko pojedinih baznih stanica) ni na koji način ne bi utjecali na drugačiju ocjenu obrane ... [podnositelja zahtjeva] u dijelu u kojem se ona odnosi na sadržaj njihovih dogovora vezano uz heroin, pa je prvostupanjski sud ispravno odbio takav dokazni prijedlog [podnositelja zahtjeva]. ...”

18. Dana 6. prosinca 2016.² Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je podnositeljovu naknadnu ustavnu tužbu. Mjerodavni dijelovi odluke glase kako slijedi:

„Ustavni sud utvrđuje da su sudovi ocijenili da razmatrani iskaz [S.B.-a] dan na policiji, korišten u odnosu na podnositelja kao iskaz ‚svjedoka‘, ne predstavlja isključivi dokaz na kojem se temelji utvrđenje da je podnositelj počinio kazneno djelo [koje mu je stavljeno na teret] u inkriminiranom razdoblju od listopada 2004. do listopada 2005. Ustavni sud ocjenjuje da su u obrazloženju prvostupanjske i drugostupanjske presude izneseni relevantni i dostatni razlozi u pogledu toga.”

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

19. Članak 173. Kaznenog zakona (Narodne novine br. 110/97 s naknadnim izmjenama i dopunama), u relevantnom dijelu, glasio je kako slijedi:

Zloupotreba opojnih droga Članak 173.

„(2) Tko neovlašteno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje, posjeduje ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupnji, ili na drugi način neovlašteno stavlja u promet stvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama, kaznit će se kaznom zatvora najmanje tri godine.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka počinilo više osoba koje su se udružile radi činjenja tih djela, ili je počinitelj toga kaznenog djela organizirao mrežu preprodavatelja ili posrednika, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina, ili kaznom dugotrajnog zatvora.“

20. Ostale mjerodavne odredbe domaćeg prava citirane su u predmetu *Paić protiv Hrvatske*, br. 47082/12, stavci 16., 18. i 19., 29. ožujka 2016.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. I STAVKA 3. TOČKE (D) KONVENCIJE

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da nije imao pošteno suđenje jer mu nije pružena mogućnost da ispita svjedoka optužbe. Pozvao se na članak 6. stavak 1. i stavak 3. točku (d) Konvencije, koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

² Napomena Ureda zastupnika: U originalu presude omaškom je umjesto „6. prosinca 2016.“ navedeno „6 July 2016, odnosno 6. srpnja 2016.“

„1. ... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da .. sud pravično ... ispita njegov slučaj...

...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

...

(d) da ispituje ili daje ispitati svjedoke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe...“

A. Dopuštenost

22. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

23. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da ni u kojoj fazi postupka nije mogao ispitati S.B.-a, a njegov je iskaz imao značajnu težinu kod osude podnositelja zahtjeva. Nakon davanja iskaza policiji, S.B. je pred raspravnim sudom izjavio da se ne smatra krivim, a njegov se branitelj bezuspješno usprotivio čitanju prijepisa njegova iskaza policiji.

24. Naglasio je i da je iskaz S.B.-a bio jedini i zasigurno ključni dokaz za njegovu osudu u odnosu na cjelokupno inkriminirano razdoblje. Iako je točno da je priznao da je jednom prilikom djelovao kao posrednik u prodaji heroina, nije priznao kazneno djelo za koje je u konačnici osuđen pa se njegovo priznanje stoga nije moglo smatrati odlučnim. Njegovo se priznanje odnosilo na znatno manju količinu droge i kraće vremensko razdoblje pa da je ono bilo odlučno kako tvrdi Vlada, bio bi osuđen na blažu kaznu od one koja mu je izrečena.

25. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da raspravni sud nije temeljito ni pažljivo razmotrio S.B.-ov iskaz policiji, koji nije bio potkrijepljen nikakvim drugim dokazima izvedenima tijekom suđenja. Naime, prema navodima glavnog svjedoka tužiteljstva, uloga S.B.-a znatno se razlikovala od uloge koju je on opisao u svom iskazu policiji, u kojem je nastojao značajno umanjiti svoju ulogu u lancu trgovine drogom. Isto tako, taj krunski svjedok uopće nije poznavao podnositelja zahtjeva. Analiza telefonskih kontakata između S.B.-a i podnositelja zahtjeva jasno je odgovarala vremenskom razdoblju koje je podnositelj zahtjeva naveo u svojoj obrani, a prijedlozi podnositelja zahtjeva za pribavljanje dodatnih dokaza u tom pogledu su odbijeni.

26. Prema tvrdnjama podnositelja zahtjeva, prijepisu ispitivanja suokrivljenika nužno je trebalo dati manju dokaznu vrijednost zbog prava tog okrivljenika da ne inkriminira samog sebe i mogućeg sukoba interesa s drugim suokrivljenicima. Takav iskaz, osobito onaj koja sadržava priznanje i inkriminira drugog suokrivljenika, mora biti podvrgnut posebnoj provjeri vjerodostojnosti, uz poštovanje strogih postupovnih prava obrane. To osobito vrijedi za predmet podnositelja zahtjeva, s obzirom na to da je S.B. sam naknadno izjavio da se ne smatra krivim i usprotivio se čitanju prijepisa svojeg ispitivanja na policiji pred raspravnim sudom jer je navedeni prijepis smatrao nedopuštenim.

(b) Vlada

27. Vlada je tvrdila da je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva bio zakonit i u skladu s primjenjivim standardima Konvencije. Raspravni sud uložio je sve napore kako bi osigurao prisutnost S.B.-a na suđenju, ali na kraju mu se moralo suditi u odsutnosti. Stoga postoji opravdan razlog zašto S.B. nije bio saslušan na sudu i zašto ga podnositelj zahtjeva nije mogao ispitati.

28. Vlada je naglasila da S.B.-ov iskaz policiji nije bio jedini ili odlučujući dokaz protiv podnositelja zahtjeva. Čak i prije nego što je taj iskaz pročitao, podnositelj zahtjeva priznao je da je počinio kazneno djelo zlouporabe opojnih droga. Iskaz S.B.-a stoga nije bio odlučan za utvrđivanje krivnje podnositelja zahtjeva, već samo za kaznu koja mu je u konačnici izrečena.

29. Nadalje je naglasila da raspravni sud nije pasivno prihvatio iskaz S.B.-a kao točan, već je temeljito i oprezno razmotrio iskaze S.B.-a i podnositelja zahtjeva izvodeći dokaze kako bi provjerio iskaz S.B.-a i tek je nakon takve analize odlučio koji će od tih dvaju djelomično suprotnih iskaza prihvatiti. Njegov je iskaz bio potkrijepljen drugim dokazima izvedenima tijekom postupka, kao što su česti kontakti putem mobitela između podnositelja zahtjeva i S.B.-a, ali i drugih članova zločinačke organizacije kao što je V.N. S druge strane, iskaz podnositelja zahtjeva ostao je neživotan i nelogičan te nepotkrijepljen bilo kakvim drugim dokazima.

30. Konačno, ništa ne ukazuje na to da je podnositelj zahtjeva bio u nepovoljnijem položaju u odnosu na tužiteljstvo ili da sud nije uzeo u obzir procesne teškoće obrane. Ne može se tvrditi da su prava obrane bila ograničena zbog nemogućnosti ispitivanja S.B.-a. Ono što je osporavano je opseg njihove suradnje pri počinjenju kaznenog djela, a domaći je sud pružio jasno i precizno obrazloženje zašto je odbacio obranu podnositelja zahtjeva i prihvatio iskaz S.B.-a.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

31. Opća načela o prihvaćanju neprovjerenih inkriminirajućih iskaza svjedoka u kaznenom postupku sažeta su u predmetima *Al-Khawaja i Tahery*

protiv Ujedinjenog Kraljevstva ([VV], br. 26766/05 i 22228/06, ECHR 2011) i *Schatschaschwili protiv Njemačke* ([VV], br. 9154/10, stavci 100. – 131., ECHR 2015). Sud je u tim presudama ponovio da članak 6. stavak 3. točka (d) sadrži načelo da, prije nego što optuženik bude osuđen, svi dokazi protiv njega u pravilu moraju biti izvedeni u njegovoj prisutnosti na javnoj raspravi s ciljem kontradiktornog postupka (vidi gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 118.).

32. Prema načelima razvijanima u predmetu *Al-Khawaja i Tahery* i potvrđenima u predmetu *Schatschaschwili*, potrebno je u tri koraka ispitati spojivost s člankom 6. stavkom 1. i stavkom 3. točkom (d) Konvencije postupka u kojem su se kao dokazi koristili iskazi svjedoka koji nije bio nazočan ni ispitan na suđenju (ibid., stavak 152.). Sud mora ispitati

- (i) postoji li opravdan razlog za izostanak svjedoka i, posljedično, za prihvaćanje neprovjerenog iskaza odsutnog svjedoka kao dokaza (vidi gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavci 119. – 125.);
- (ii) je li iskaz odsutnog svjedoka predstavljao jedini ili odlučujući temelj za osudu okrivljenika ili je li imao značajnu težinu i je li prihvaćanje tog iskaza moglo uzrokovati teškoće obrani (ibid., stavci 119. i 126. – 147.); i
- (iii) je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika, uključujući snažne postupovne mjere zaštite, koji bi nadoknadili teškoće u kojima je obrana djelovala zbog prihvaćanja neprovjerenog iskaza i koji bi osigurali da je suđenje, razmatrano u cjelini, bilo pošteno (ibid., stavak 147.).

(b) Primjena općih načela na ovaj predmet

33. Za razliku od mnogih predmeta u vezi s odsutnim svjedocima, u ovom predmetu podnositelj zahtjeva ne osporava svoju kaznenu odgovornost kao takvu, već prigovara da je bio optužen i strože kažnjen zbog neprovjerenog iskaza S.B.-a policiji. Drugim riječima, on ne osporava svoje sudjelovanje u neovlaštenoj prodaji droga, ali ne slaže se s opsegom kriminalnih aktivnosti za koje je osuđen i, posljedično, težinom kazne koja mu je izrečena. Sud stoga mora ispitati primjenjuju li se jednako načela utvrđena u njegovoj sudskoj praksi u vezi s prihvaćanjem neprovjerenih inkriminirajućih iskaza svjedoka u kaznenom postupku (vidi stavak 31. ove presude) u okolnostima ovog predmeta, u kojem ishod postupka kojem se prigovara ne uključuje krivnju ili nevinost, već se odnosi na činjenične okolnosti relevantne za konačnu težinu kazne.

34. S tim u vezi Sud ponavlja da su jamstva iz članka 6. stavka 3. točke (d) posebni aspekti prava na pošteno suđenje utvrđenog u stavku 1. te odredbe (vidi gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 118.) i da je njegova zadaća u takvim slučajevima razmotriti prigovor podnositelja zahtjeva na temelju obiju odredbi zajedno (vidi gore citirani predmet *Schatschaschwili*,

stavak 100.). Štoviše, kada ispituje prigovor na temelju članka 6. stavka 1. Sud mora utvrditi je li postupak u cjelini bio pošten uzimajući u obzir prava obrane, ali i interese javnosti i žrtava za pravilno procesuiranje zločina te, kada je to potrebno, prava svjedoka (vidi, među drugim izvorima prava, *Taxquet protiv Belgije* [VV], br. 926/05, stavak 84., ECHR 2010; gore citirani predmet *Schatschaschwili*, stavak 101.; i *Ibrahim i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 50541/08 i tri druga predmeta, stavak 250., ECHR 2016).

35. Sud nadalje ponavlja da bi, iako se pitanja koja se odnose na primjereno odmjeravanje kazne obično nalaze izvan područja primjene Konvencije (vidi, primjerice, *Khamtokhu i Aksenchik protiv Rusije* [VV], br. 60367/08 i 961/11, stavak 55., 24. siječnja 2017.; vidi i *Cani protiv Albanije*, br. 11006/06, stavak 55., 6. ožujka 2012.), kao stvar poštenosti, izrečena kazna trebala odražavati kazneno djelo koje je okrivljenik stvarno počinio (vidi, *mutatis mutandis*, *Grba protiv Hrvatske*, br. 47074/12, stavak 103., 23. studenoga 2017.).

36. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da opća načela poštenosti nužno obuhvaćaju kaznu na koju je optuženik osuđen u kaznenom postupku jer bi bilo nepravilno kazniti osobu za onaj dio kriminalne aktivnosti koji je rezultat nepravilnog vođenja postupka od strane državnih tijela (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Grba*, stavak 103.).

37. S obzirom na to da je u ovom predmetu iskaz S.B.-a mogao utjecati na ishod predmeta podnositelja zahtjeva (usporedi nasuprot tome, primjerice, predmet *Kapustyak protiv Ukrajine*, br. 26230/11, stavci 94. – 95., 3. ožujka 2016.), Sud će nastaviti ispitivati je li nemogućnost ispitivanja tog svjedoka u bilo kojoj fazi postupka uzrokovala teškoće obrani podnositelja zahtjeva do te mjere da je suđenje protiv njega u cjelini bilo nepošteno.

(i) *Postoji li opravdan razlog za propust saslušanja S.B.-a u nazočnosti podnositelja zahtjeva i njegova odvjetnika*

38. Sud prihvaća da je postojao valjan razlog zašto S.B. nije bio saslušan na glavnoj raspravi. Smatran je bjeguncem i sudilo mu se u odsutnosti (vidi stavak 14. ove presude; vidi i *Lobarev i drugi protiv Rusije*, br. 10355/09 i pet drugih predmeta, stavci 33., 34. i 40., 28. siječnja 2020.).

(ii) *Je li iskaz S.B.-a predstavljao jedini ili odlučujući temelj za podnositeljevu osudu*

39. Stranke nisu suglasne o tome je li iskaz S.B.-a bio jedini i odlučujući dokaz za osudu podnositelja zahtjeva. S tim u vezi Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva priznao da je jednom prilikom sudjelovao u neovlaštenoj prodaji droge kao posrednik, dok je S.B. tvrdio da su se transakcije droge s podnositeljem zahtjeva odvijale jednom ili dva puta mjesečno tijekom razdoblja od godinu dana.

40. Sud primjećuje da su domaći sudovi smatrali da je protiv podnositelja zahtjeva postojao niz drugih inkriminirajućih dokaza (vidi stavke 16. i 17. ove presude). Konkretno, raspravni sud pozvao se na mišljenje vještaka za telekomunikacije u kojem je utvrđeno da su od 14. rujna do 6. listopada 2005. podnositelj zahtjeva i S.B. više puta kontaktirali telefonom. Pozvao se i na prijepise snimljenih telefonskih razgovora između S.B.-a i V.N.-a iz kojih je proizlazilo da je između tih dvaju optuženika bilo izvršeno više od jedne transakcije. Prema mišljenju Suda, gore navedeni dokazi bili su prilično posredni i neizravni jer nijedan od njih nije stvarno dokazivao da je podnositelj zahtjeva bio u kontaktu sa S.B.-om cijelu godinu, kako je potonji tvrdio.

41. Prema tome, iako iskaz S.B.-a možda nije bio jedini ili odlučujući dokaz za podnositeljevu osudu za osporeno kazneno djelo, Sud smatra da je imao značajnu težinu i da je prihvaćanje tog iskaza moglo u značajnoj mjeri uzrokovati teškoće obrani (vidi *Van Wesenbeeck protiv Belgije*, br. 67496/10 i 52936/12, stavak 105., 23. svibnja 2017.).

(iii) *Je li bilo dovoljno uravnotežujućih čimbenika koji bi nadoknadili teškoće u kojima je obrana djelovala*

42. Sud napominje da u odlukama domaćih sudova nema nikakvih naznaka da su izjavama S.B.-a pristupili s bilo kakvim posebnim oprezom ili da je činjenica da je on saslušan bez nazočnosti obrane potaknula nacionalne sudove da pridaju manju težinu njegovu iskazu (usporedi, primjerice, gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 157., i *Bobes protiv Rumunjske*, br. 29752/05, stavak 46., 9. srpnja 2013.). Naprotiv, raspravni je sud proveo detaljnu ocjenu iskaza podnositelja zahtjeva i V.N.-a na ravnopravnoj osnovi kao i djelomično različitog iskaza S.B.-a, u konačnici prihvaćajući neprovjeren iskaz potonjeg kao vjerodostojan.

43. Čini se da je pritom raspravni sud zanemario činjenicu da je S.B., kad je od njega zatraženo da se izjasni na glavnoj raspravi, izjavio da se ne smatra krivim i da je njegov odvjetnik predložio da se njegov iskaz policiji izdvoji iz spisa (vidi stavak 12. ove presude). Čini se i da sud nije pridao posebnu težinu činjenici da je, iako je bio „svjedok” u smislu Konvencije (vidi *Lucà protiv Italije*, br. 33354/96, stavak 41., ECHR 2001-II), S.B. istodobno bio suokrivljenik podnositelja zahtjeva, koji je vjerojatno mogao imati vlastiti interes u ishodu predmeta i koji bi, na temelju svog procesnog položaja kao suokrivljenika, bio zaštićen od mogućeg progona zbog davanja lažnog iskaza ako bi dao neistinite izjave (vidi *Trofimov protiv Rusije*, br. 1111/02, stavak 37., 4. prosinca 2008., i *Kuchta protiv Poljske*, br. 58683/08, stavak 68., 23. siječnja 2018.).

44. Sud nadalje primjećuje da je neprovjeren iskaz S.B.-a imao značajnu težinu u ocjeni krivnje podnositelja zahtjeva za cijelo razdoblje jer je bilo malo ili nimalo izravnih dokaza koji bi inkriminirali podnositelja zahtjeva za cijelo razdoblje za koje je bio osuđen (vidi stavak 41. ove presude). Stoga je

zahtijevao dovoljno uravnotežujućih čimbenika koji bi nadoknadili posljedične teškoće koje je prihvaćanje tog iskaza uzrokovalo obrani (vidi gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavak 161.).

45. S tim u vezi Sud mora primijetiti da je, kad je odvjetnik podnositelja zahtjeva predložio pribavljanje dodatnih dokaza koji bi mogli dokazati da podnositelj je ili nije kontaktirao sa S.B.-om prije 14. rujna 2005. ili koji bi mogli dokazati sadržaj njihovih stvarnih telefonskih razgovora, raspravni sud odbio takav prijedlog kao nevažan (vidi stavak 16. ove presude).

46. Konačno, iako je točno da je podnositelju zahtjeva pružena prilika da iznese vlastitu verziju događaja tijekom rasprave i da je tu priliku iskoristio, ta činjenica sama po sebi u svakom se slučaju ne može smatrati dovoljnim uravnotežujućim čimbenikom koji bi nadoknadio teškoće u kojima je obrana djelovala (vidi *Paić protiv Hrvatske*, br. 47082/12, stavak 51., 29. ožujka 2016.). Štoviše, tvrdnja Vlade da bi podnositelj zahtjeva bio proglašen krivim samo na temelju njegova priznanja nebitna je s obzirom na to da je u ovom predmetu u pitanju opseg utvrđene kaznene krivnje podnositelja zahtjeva i težina kazne za kazneno djelo za koje je u konačnici osuđen (vidi stavke 33. – 37. ove presude).

47. Iz gore navedenih razloga, Sud smatra da poduzete uravnotežujuće mjere, ako su postojale, nisu bile dovoljne da omoguće poštnu i pravilnu ocjenu pouzdanosti neprovjerenog iskaza u predmetu podnositelja zahtjeva.

(iv) Zaključak

48. U svjetlu gore navedenog, i ispitujući poštenost postupka u cjelini, Sud primjećuje da se, osudivši podnositelja zahtjeva, raspravni sud u velikoj mjeri oslanjao na iskaz koji je policiji dao suokrivljenik, koji je bio odsutan sa suđenja, koji je i sam, po svemu sudeći, pokušao povući taj iskaz dan policiji i s kojim se podnositelj zahtjeva nikada nije mogao suočiti niti ga ispitati, unatoč činjenici da je taj iskaz bio odlučujući dokaz protiv njega (vidi gore citirani predmet *Al-Khawaja i Tahery*, stavci 162. i 165.). Posljedično je bio osuđen za teži oblik kaznenog djela i izrečena mu je teža kazna na temelju dokaza u odnosu na koji su njegova prava obrane bila znatno ograničena.

49. Prethodno navedena razmatranja dostatna su da omoguće Sudu da zaključi da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (d) Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

50. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

51. Podnositelj zahtjeva potraživao je iznos od 10.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete.

52. Vlada je osporila to potraživanje kao pretjerano.

53. Sud prvo napominje da podnositelj zahtjeva ima mogućnost zatražiti obnovu postupka na temelju članka 502. Zakona o kaznenom postupku (vidi stavak 20 ove presude). Međutim, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva zbog utvrđene povrede pretrpio određenu nematerijalnu štetu koja se ne može u dovoljnoj mjeri nadoknaditi pukim utvrđivanjem povrede od strane Suda. Procjenjujući na pravičnoj osnovi, kako to zahtijeva članak 41. Konvencije, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 1.500,00 eura na ime naknade nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

54. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 13.750,00 hrvatskih kuna (HRK; približno 1.870,00 eura) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 12.500,00 kuna (približno 1.630,00 eura) na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom.

55. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije dokazao da su mu nastali bilo kakvi troškovi i da su potraživani iznosi pretjerani.

56. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. Sud u ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje i prethodno navedene kriterije, smatra razumnim dosuditi iznos od 2.000,00 eura, koji obuhvaća troškove po svim osnovama, uvećan za sav porez koji bi se mogao zaračunati podnositelju zahtjeva.

C. Zatezna kamata

57. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. i stavka 3. točke (d) Konvencije;
3. *presuđuje*

PRESUDA DODOJA protiv HRVATSKE

- (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
- (i) 1.500,00 EUR (tisuću petsto eura) na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
 - (ii) 2.000,00 EUR (dvije tisuće eura) na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva;
- (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. odbija preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 24. lipnja 2021. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524